

◀ منابع

الاعلام: الزركلى (م. ۱۳۹۶ق.)، بيروت، دار العلم للملايين، ۱۹۹۷م؛ افادة الانام: عبدالله بن محمد الغازى (م. ۱۳۶۵ق.)، به كوشش ابن دهيش، مکه، مكتبة الاسدى، ۱۴۳۰ق؛ بلوغ القرى: عز بن فهد (م. ۹۲۲ق.)، به كوشش صلاح الدين بن خليل، قاهره، دار القاهره، ۱۴۲۵ق؛ تاريخ امراء مکه: عبدالفتاح حسين راوة، الطائف، مكتبة المعارف؛ تاريخ مکه (تحاف فضلاء الزمن): محمد بن على الطبرى (م. ۱۷۳ق.)، به كوشش محسن محمد، قاهره، دار الكتاب الجامعى؛ تاريخ مکه: احمد السباعى (م. ۱۴۰۴ق.)، نادى مكة الثقافى، ۱۴۰۴ق؛ تحصيل المرام: محمد بن احمد الصباغ (م. ۱۳۲۱ق.)، به كوشش ابن دهيش، مکه، ۱۴۲۴ق؛ خلاصة الكلام فى بيان امراء البلد الحرام: احمد بن زبى دحلان (م. ۱۳۰۴ق.)، مصر، المطبعة الخيرية، ۱۳۰۵ق؛ سمط النجوم العوالى: عبدالملك بن حسين العصامى (م. ۱۱۱۱ق.)، قاهره، المكتبة السلفية؛ غاية المرام باخبار سلطنة البلد الحرام: عبدالعزيز بن فهد المكى (م. ۹۲۰ق.)، به كوشش شلتوت، جده، دار المدنى، ۱۴۰۶ق؛ نزهة النفوس و الابدان فى تواريخ الزمان: على بن داد الصيرفى، به كوشش حسن حبشى، مصر، دار الكتب، ۱۹۷۳م.

على احمدى ميرآقا

آله حبیبی: در زمره سادات علوی عراق،

از نسل شریف عزالدین حَمِيْضَه امير مکه

آله حبیبی از خاندان های علوی مشهور شیعه در عراق اند.^۱ آنان اصالت حجازی

۱. نقباء البشر، ج ۲، ص ۸۱۴-۸۱۵.

دارند^۲ و با آل عطیه، از اشراف حسینی حاکم بر مدینه^۳ در نسب مشترک و از نسل شریف ابو محمد عزالدین حَمِيْضَه، امير مکه (حك ۷۰۱-۷۱۸ق.) هستند^۴ که نسبش با ۱۹ واسطه به امام حسن علیه السلام می رسد.^۵ حَمِيْضَه در سال ۷۱۸ق. از حجاز کوچ کرد و به سال ۷۲۰ق. در عراق ساکن شد.^۶ ابن شَدَقَم^{*} برای او بازماندگانی در عراق و ایران برشمرده است^۷ که آل حبیبی از آن جمله اند. این خاندان هنوز در حجاز به ویژه مدینه منوره بستگانی دارند که آل سید عمران از آنان است.^۸ سید حسن امین از آنان با عنوان «خاندانی شریف» یاد کرده است.^۹

نام آورترین شخصیت علمی این خاندان، سید محمد سعید بن سید محمود آل حبیبی (۱۲۶۶-۱۳۳۳ق.) دانشمند بزرگ شیعه و رهبر مجاهدان عراق در برابر تجاوز انگلستان به عراق است^{۱۰} که مدتی را در حجاز و نجد به تجارت گذراند.^{۱۱} وی در جوانی از

۲. نقباء البشر، ج ۲، ص ۸۱۵.

۳. موسوعة مكة المكرمة، ج ۱، ص ۱۶۰.

۴. العقد الثمين، ج ۴، ص ۲۳۲.

۵. عمدة الطالب، ص ۲۴۱.

۶. نقباء البشر، ج ۲، ص ۸۱۴.

۷. تحفة الازهار، ج ۱، ص ۲۴۶.

۸. نقباء البشر، ج ۲، ص ۸۱۵.

۹. مستدرکات اعيان الشيعة، ج ۵، ص ۲۶۸.

۱۰. تاريخ الحركة الاسلامية، ص ۱۶۵؛ تاريخ النجف الاشرف، ص ۱۴.

۱۱. الاعلام، ج ۶، ص ۱۴۲؛ نقباء البشر، ج ۲، ص ۸۱۶.

شعرش هیچ یک به چاپ نرسیده است.^۷
 از دیگر نام‌آوران این خاندان، سید علی
 (۱۲۹۶-۱۳۴۴ق.) فرزند سید محمد سعید آل
 حبوبی، عالم، خطیب و شاعر، نیز سید محمود
 (متولد ۱۳۲۳ق.) برادرزاده حبوبی بزرگ،
 فرزند سید حسین بن سید محمود آل حبوبی از
 شعرای عراق^۸ را می‌توان نام برد.

◀ منابع

الاجازة الکبیره: عبدالله موسوی جزایری، قم،
 کتابخانه نجفی، ۱۳۶۷ش؛ الاعلام: الزرکلی
 (م. ۱۳۹۶ق.)، بیروت، دار العلم للملایین،
 ۱۹۹۷م؛ اعیان الشیعه: سید محسن الامین
 (م. ۱۳۷۱ق.)، به کوشش حسن الامین، بیروت،
 دار التعارف؛ تاریخ الحركة الاسلامیة فی العراق:
 عبدالحلیم الرهیمی، بیروت، دار العالمیة،
 ۱۹۸۵م؛ تاریخ النجف الاشراف: محمد حسین
 بن علی المسلمی العقیلبی (م. ۱۴۱۸ق.)، قم،
 دلیل ما، ۱۴۲۷ق؛ تحفة الازهار و زلال الالتهار:
 ابن شدقم (م. ۱۰۹ق.)، به کوشش الجبوری،
 تهران، میراث مکتوب، ۱۴۲۰ق؛ جهادیه: وزارت
 امور خارجه، به کوشش کاوسی عراقی و نصرالله
 صالحی، تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۵ش؛
 دایرة المعارف تشیع: زیر نظر سید جوادی و
 دیگران، تهران، نشر شهید سعید محبی،
 ۱۳۷۵ق؛ الذریعة الی تصانیف الشیعه: آقا بزرگ
 تهرانی (م. ۱۳۸۹ق.)، بیروت، دار الاضواء،
 ۱۴۰۳ق؛ رسائل و فتاوی جهادی: محمد حسن

مشهورترین شاعران عراق به شمار می‌آید؛ اما
 در ۴۰ سالگی شعر را ترک کرد و از میرزا
 حبیب‌الله رشتی، شیخ محمد حسین کاظمی،
 شیخ محمد طه نجف و شیخ محمد شریانی
 اجازه روایت گرفت.^۲ عرفان و اخلاق را نیز از
 محضر آخوند ملا حسینقلی همدانی
 فراگرفت.^۳ پس از اشغال لیبی به دست ایتالیا
 در سال ۱۳۲۹ق. وی همراه آخوند خراسانی و
 جمعی از فقیهان، با صدور فتوایی، مسلمانان را
 به دفاع از اسلام و جنگ با دشمنان فراخواند.^۴
 با شروع جنگ جهانی اول و تصرف بصره به
 دست نیروهای انگلیسی، وی سپاهانی از قبایل
 گرد آورد و در بصره میان او و انگلیسی‌ها
 جنگ سختی در گرفت؛ اما این جنگ به
 شکست نیروهای مقاومت عراق انجامید. پس
 از این ماجرا و در راه بازگشت به نجف
 اشرف، در پی فشارهای روحی شکست از
 انگلیس، در شهر ناصریه عراق درگذشت.^۵
 جنازه وی پس از تشییع تا نجف، در صحن
 حرم امام علی (ع) به خاک سپرده شد.^۶ از وی
 آثاری چند بر جای مانده است؛ اما جز دیوان

۱. الذریعه، ج ۹، ص ۲۲۹.

۲. الاجازة الکبیره، ص ۱۸۹-۱۹۰.

۳. اعیان الشیعه، ج ۹، ص ۳۴۴.

۴. رسائل و فتاوی جهادی، ص ۲۳۸-۲۳۹؛ جهادیه، ص ۴۵-۴۶.

۵. نک: اعیان الشیعه، ج ۹، ص ۵۶؛ موسوعة طبقات الفقهاء، ج ۱۴،

قسم ۲، ص ۷۲۲-۷۲۳؛ الذریعه، ج ۹، ص ۲۲۹.

۶. اعیان الشیعه، ج ۹، ص ۳۴۴؛ الذریعه، ج ۹، ص ۲۲۹.

۷. الذریعه، ج ۹، ص ۲۲۹؛ نقباء البشر، ج ۲، ص ۸۱۶.

۸. الذریعه، ج ۹، ص ۲۲۹؛ مستدرکات اعیان الشیعه، ج ۱، ص ۲۱۵؛

دائرة المعارف تشیع، ج ۱، ص ۱۶۱.

رجبی، تهران، وزارت ارشاد، ۱۳۷۸ق؛ العقد الثمین فی تاریخ البلد الامین: محمد الفاسی (م. ۸۳۲ق.) به کوشش فؤاد سیر، مصر، الرساله، ۱۴۰۶ق؛ عمدة الطالب: ابن عنبه (م. ۸۲۸ق.)، به کوشش محمد حسن، نجف، المكتبة الحیدریه، ۱۳۸۰ق؛ مستدرکات اعیان الشیعه: سید حسن امین، بیروت، دار التعارف للمطبوعات، ۱۴۰۸ق؛ موسوعة طبقات الفقهاء: جعفر سبحانی، قم، مؤسسه امام صادق علیه السلام، ۱۴۱۸ق؛ موسوعة مكة المكرمة والمدینة المنوره: احمد زکی یمانی، مؤسسة الفرقان، ۱۴۲۹ق؛ النجف الاشرف و حركة الجهاد: کامل سلمان الجبوری، بیروت، مؤسسة العارف للمطبوعات، ۱۴۲۲ق؛ نقباء البشر: آقا بزرگ تهرانی، مشهد، دار المرتضی، ۱۴۰۴ق.

سید علی حسین پور

آل زرنندی ← زرنندی، خاندان

آل زیان ← زیان، خاندان

آل زید ← زید، خاندان

آل سعود: خاندان سلطنتی حاکم بر

بخش‌هایی از شبه جزیره عرب و سپس

سراسر عربستان سعودی، از سده هجدهم تا

کنون

آل سعود نام خاندان پادشاهی کشور

عربستان سعودی است که دو شهر مقدس مکه

و مدینه در قلمرو آنان بود. اجداد این خاندان

مانند دیگر قبیله‌های عرب بر منطقه زیر نفوذ خود، یعنی بخشی از نجد* فرمان می‌راندند و از جایگاهی ویژه برخوردار نبودند و در اداره کارهای مکه و مدینه نقشی نداشتند.^۱

◀ **اصل و نسب:** درباره نسب آنان دو نظر کاملاً متفاوت وجود دارد. یکی این که از اعراب اصیل شبه جزیره عربستان هستند و دیگری این که ریشه غیر عربی دارند و در طول زمان به قبایل عرب پیوسته‌اند. بر پایه نظر نخست، آل سعود از تیره‌های قبیله عنزه، یکی از قبایل بزرگ و معروف عربی‌اند و نسبشان به ربیعہ، نزار، معد و سرانجام عدنان* می‌رسد.^۲ این گروه جد آل سعود را «مقرن بن مرخان» از تبار بکر بن وائل می‌دانند.^۳ ادله فراوان برای اثبات این نظر ذکر نشده و تنها سندی که می‌توان به آن استناد کرد، چند شجره‌نامه متأخر است^۴ که به اعتقاد برخی، دروغین و ساختگی هستند. محمد بن امین تمیمی، مسئول عالی کتابخانه‌های عربستان سعودی، به عنوان یکی از متهمان تزویر در این موضوع نام برده می‌شود.^۵

بر پایه نظر دیگر، آل سعود ریشه‌ای یهودی

۱. جزيرة العرب، ص ۲۱۵؛ آل سعود، ص ۸.

۲. تاریخ الجزیره، ص ۱۴۹.

۳. تاریخ نجد الحدیث، ص ۶۲.

۴. تاریخ نجد الحدیث، ص ۱۰۸.

۵. تاریخ آل سعود، ج ۱، ص ۱۷۷.